

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 8. De variis Guairaniæ rebus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

codem magistro doctas, qui terram levem carorum suorum cadaveribus precabantur. Nullum omnino Deum colunt, superstitionibus tantum & Ariolorum veteratorumque infaniis dediti sunt. Ariolandi varia ars pro varietate terrarum: pœnè tamen omnes in eo conveniunt, ut magos dæmonum familiaritate nobiles præ cæteris révèreantur. Magicæ artis peritiam adipisci volentes severissimis jejuniis & afflictationibus se maectent oportet: in quibus peragendis, illoti, nudi, & soli in locis obscuris remotisque agunt: nihil nisi piperis quoddam genus & triticum turcicum igne tostum ad cibum adhibent; crinibus impexis atque turbidis horrere, ungues prolixè deformes habere, atque alias fœditates affectant, aliisque rigoribus corpus ætterunt, donec viribus æquè jam ac sensibus ex inedia destituti dæmonem invocatum videant. Horum officium est, per imperceptibilem ossium, capillorum, carbonumque jaculationem, corporibus nocere: quæ res incantationibus depravatæ, ubi mortalium membris sese indiderint, maciem atque adeò mortem persæpè creant; nisi, qui pestem manu fecere, causam ex affectis partibus demant. Aliud verò magorum genus reperire est, ab noxa abstinentium, & solâ dæmonum familiaritate se jactantium, fingentiumque, semotas & secretas res, ab stygiis inspiratoribus cognitatas, sciscitantibus posse se revelare. Quibusdam in regionibus, si mulier maga & incantatrix esse velit, castitatem præseferat necesse est: si parit, venerationem apud omnes amittit. Nunquam sine strepitu & horrore perniciosi dæmon his magis se videndum præbet. Sunt & arioli pro medicis se habentes: horum munus est multa loqui, plura fingere, & nihil plerumque efficere: affecta morbo corpora sugunt, & ac si morborum causas exsuxerint, ex ore putridum quid evomere simulant. Ad insaniam somniis & auguriis dedita Gens est. Tactu bubonis pigros se reddi autumat, quòd ea avis nec multum volet, nec nidum apud eos faciat. Si spicam milii gemellam comederit mulier, gemellos se parituram credit. Puellam primum menstruum patientem mitis modis exercent: mulieri laceratæ excercenda traditur: à carnis esu abstinere cogitur, donec abradi crines aurem pertingant: ei nefas viros aspiceret: si psittacos videre contingat, loquacem fore impostero existimant: domum verrere, accelerato passu sine diverticulis aquatum ire, triticum pilo terere, ne momento quidem otari, omnia denique frugi matrisfamilias munia obire jubetur; (quam exercitationem Joannes Rho inter varias suas virtutes numeravit) talem denique reliquâ vitâ futuram puellam putant, qualis circa primi menstrui tempora fuerit. Fœminæ gravidæ pœnè ab omnibus se abstinent. Ne proles inflatis naribus nascatur, alcium carnes non comedunt: si exiles aves ederint, arbitrantur exigui corporis fœtum nasciturum. Ab eorum animalium esu arcentur, quorum qualitates suæ proli nocituras phantasticè verentur. Prægnantibus uxoribus virorum hæ sunt leges: feras ne occidito: sagittas & clavas, aliave instrumentorum manubria ne facito: post partum ab carnis esu quindecim diebus abstineto: arcum laxato: decipulas avibus ne tendito: domi stertens & jejunos, donec proles umbilicum solverit, maneto: si quid contra feceris, magnum malum timeto. Cùm infans recenter natus infirmatur, cognati cognatæque ab eorum ciborum esu se privant, qui infanti damnum, si comederet, allaturi creduntur. Natis prolibus nomina imponunt defectibus virtutibusque corporum accommodata: si fulcus fuerit, corvum; si raucum sletum edat, ranam nuncupant. Sexcenta similia omitto, ne fastidium pariam. Cæterum gentem hanc inter tantas ineptias, & tantam barbariem, ad Fidem Christianam capessendam retinendamque, necnon ad res mechanicas, aliquantulamque politiam, si non desit cultura, præ aliis Americæ Barbaris idoneam esse compertum est.

JAM verò in utroque Guairaniæ oppido Socii varias Reipublicæ Christianæ utilitates adferebant, quamplurimis Guaraniis è dæmonum servitute in Christi libertatem assertis. Josephus Cataldinus ausus non semel Barbarorum abactores per longissima itinera insequi, multos è vinculis autoritate, & intentatis cælestium mortaliumque minis, extorsit. Præterea multi aliunde Ethnici Sociorum industriâ ad Ignatianum Lauretanumque oppida traducti sunt. Magnitudinem laborum inde cognosces, quòd non integro anno pestis in utroque oppido sexcenta circiter capita

Sacramentis

*Præstigiatores.**Ariolorum experimenta**Magi**Medici,**Superstitio-nes,**Puellarum exercitatio-nes,**Gravidarum & parvulorum deliria.**Maritorum vana obser-vationes,**Et paventium.**Infantium nomina.*

CAPUT

VIII.

De variis Guairaniæ rebus.

Mille quadringenti & septendecim Barbari rediscuntur, octingenti baptizantur.

Aliter divinitus monetur.

Regina Cælorum Barbaram visitat.

In templo se presentem sistit.

Domum nostram circuit.

In ebrium animadversio.

Prudens Barbara dictum.

Festis diebus eslandi.

Divi Ignatii reliquia.

CAPUT

IX.

Gesta apud Guaicuræos

Guaicuræorum error circa baptismum.

Regina Cælorum & Reges Barbaria profusa.

Petrius Romerius sanatur.

Lingua peritiam indicium celeste accipit.

Sacramentis expiata messuerit: nulla oppidorum diminutione, in mortuorum locum succedentibus mille quadringenti ac septendecim Barbaris, ex nemoribus ad oppida reductis, & in Cathecumenorum album per Socios relatis. Octoginta supra octingentâ capita sacro fonte abluta, & nongenta ac septendecim paria legitimo Matrimonio copulata sunt. Nunc ad singularia devolvor. Antonio Ruisio divina meditantî audita per aërem nescio cuius vox est, imperantis, ut quemdam Matrimonio jungeret. Finitâ prece, Casiquius, pellicatu infamis, se ei stitit, affirmans noctem integrâ infomnem duxisse, quod voce incognitâ identidem monitus fuisset de conjugio Christiano ritu incundo: nec dubitatum, vocem ab utroque auditam cœlestem fuisse. Sed longè illud est mirabilius. Barbaræ mulieri gravi in morbo se visendam præbuit Cælorum Regina, pretiosissimâ veste, & capillamento Solis instar radiante, conspicuam: cuius hæc vox fuit: *Næ turberis*, inquit. *ô Mulier*, quod ad te in infirmitate recreandam venerim, singulis enim Sabbatis in hujus oppidi templo me presentem sisto. His dictis videri desit. Affirmavit Barbara illa mulier, se aliâ eandem Virginem spectasse domum nostram benevolentissimè circumeuntem, memorando prorsus in Guairanæ Socios tantæ Reginæ favore: quorum Sociorum diligentia præcipua gentis vitia ita profligata sunt, ut integro anno in utroque oppido unus tantum ebrietati succubuisse repertus sit; quem Neophytorum primores acerrimis flagris multatum diuturno carcere macerarunt: optando Septemtrionalibus quibusdam in regionibus remedio. Obviam etiâ itum est venditionibus puellarum, ab Europæis emi solitarum. Virgunculam unam Hispanus ab Neophyto emere volens, spondit eam se clam Societatis Patribus habituram: cui Indus, & clam Deo, inquit, etiam habere poteris? Duobus Neophytis totidem navigiosa ex unâ arbore concava Dominico die fabricantibus prædixerunt populares, adverso Deo confectis cymbis non uluros: nec vana fuit prædictio, nam antequam usui esse possent, contractæ cymbæ sunt. Semen die festo tetræ mandatum, reliquis circum agris fertilitatem facientibus, exficari contigit. Infans morti proximus Baptismo valetudinem repentinam recepit. Puellus pro mortuo ab omnibus habitus, contactu Divi Ignatii Reliquiarum, aut revixit, aut ex deplorato morbo convaluit. His portentis Divo Ignatio, festis diebus, & Sacramentis cultus conciliatus est.

APUD Guaicuræos non eadem erat baptismorum felicitas, falsò æstimantibus Barbatis, primum Christianorum Sacramentum æquè infantibus ac adultis esse lethale: qui error inde præcipuè oriebatur, quod viderent plerosque (nam nulli, ob gentis vitia, nisi in mortis articulo baptizabantur) suscepto baptismum exspirare: sed ne ea serperet hæresis, commodè factum, ut mulier adulta, multiq; infantes morti proximi, baptismi aquas æquè corporibus ac animis salutare experirentur. Aliud tanto malo remedium fuit, tabellam Christi inter brachia Matris ab Regum Triade adorati historiâ insignem, solemnî pompâ in ædem novi oppidi, ab Tribus Regibus nuncupati, intulisse: exinde enim observatum plerosque Barbaros, saltem in mortis agone, minùs ab baptismum abhorruisse. Cælorum Reginâ, nec non Regibus, gentium patronis, Christianorum rituum æstimationem novis hominibus, ut piè creditum est, insinuantibus. Sed & Petro Romero, Barbarorum doctore optimo, Christi Mater voluit esse salutaris. Is per fluidum scedumq; carcinoma putrem materiem egerebat, adeo pertinaci malo, ut brevi vites omnino profligatas, & ad munus suum obeundum prorsus ineptas, senserit: nulli suppetebant medici, pharmaca nulla: optabat tamen ipse in operam paucitate rei Christianæ promovendæ operam suam diutiusculè collocare, quam rem seriò ab Superis postulans, folium arbuti temerè repertum ulceri applicuit, sensitq; panè subito in cicatricem coivisse. Idem Guaicuræorum linguâ, difficili planè & implexâ (nam ea gens turbinatim in gutture plerumque loquitur) mysteria nostra explicanti dubium subrepsit, num fideliter lingua Guaicuræa catechesim explanaret, ab quâ animi perplexitate ut eximeretur Deum impensè rogabat. Nec frustra fuere preces: nam eo tempore, quo sacrificabat, ei cogitationi intentus, alter pro eo indicium sinceræ explicationis cœlitus accepisse creditus est. Insignis Romerianæ

caritatis